

FIRO

Fundamental Interpersonal Relationship Orientation

På 50-talet fick den amerikanska psykologen Will Shutz i uppdrag av amerikanska marinen att undersöka varför vissa ubåtsbesättningar fungerade bra och andra inte. Han gjorde en ganska traditionell studie där han undersökte ett antal variabler och fick ett ganska förväntat svar: Ja, ledarskapet påverkar, ja, åldersstrukturen påverkar, ja, utbildningsnivån påverkar etc. Svar som man egentligen inte hade behövt göra en undersökning för att veta. Däremot fann han någonting annat som gjorde honom mer intresserad, nämligen samma grupp fungerade väldigt olika vid olika tillfällen. Och då började han studera det fenomenet istället. Och det var utifrån de teorierna som han formulerade sin FIRO-teori.

Gruppdynamiska faser

Det han fann var att alla grupper verkar gå igenom ett antal olika faser i gruppens liv. (rita cirkeln och de tre fälten). Gruppen går in i systemet här och går sedan medsols initialt. (rita en pil längst ner som går in och medsols).

Tillhörfasen

Den första fasen som en grupp kommer in i när den är nybildad kallas för TILLHÖRAFASEN. (skriv TILLHÖRA och rita en båt och en brygga och två personer i båten och två på bryggan). Några sitter redan i båten och några står på bryggan och undrar om de ska hoppa på. I den här fasen har alla medlemmar två huvudfrågor i sina huvuden/hjärtan. Den ena frågan är ”Vill jag var med i den här gruppen?”. Är det här en grupp som har ett mål som jag gillar, har den medlemmar som är tillräckligt intressanta, är den tillräckligt bra åt mig? Båda dessa frågor måste besvaras med tillräckligt mycket ja för att gruppen ska kunna gå vidare till nästa fas. Om t.ex. en person i gruppen sitter och mörkar med att han/hon egentligen inte vill vara där, så kan det stoppa upp hela gruppens arbete under lång tid, utan att man förstår varför.

När en grupp är nystartad är den här fasen ganska trevlig, utan några stora konflikter. Det är en undersökande, lite ”cocktail-liknande” stämning. Det gruppen behöver göra i den här fasen är att hjälpa medlemmarna att svara på frågorna om man vill och får vara med. Det gör gruppen genom att formulera dels mål och spelregler, (man behöver få veta ”vart båten ska gå och vad det kostar, krävs för att kliva ombord”) och dels bekräfta för alla att de är önskade i gruppen.

Kontrollfasen

Om gruppen klarar att besvara frågorna om man vill och får vara med tillräckligt mycket, så går gruppen över i nästa fas som kallas för kontrollfas. (skriv KONTROLL och rita en båt där gubbarna sitter olika högt, i en fallande skala). I den här fasen är fokus på inflytande, på vem som bestämmer, på hierarki- och maktfrågor, på ”om jag verkligen fått den position jag förtjänar”. ”Har de andra verkligen sett min storhet, min förmåga?”. I den här fasen är det inte lika trevligt längre, här börjar det skava och göra ont i magen. Det här är den jobbigaste fasen och många grupper fastnar här och kommer aldrig till nästa fas. Det finns ett annat svenskt ord på den här fasen, Rollsökning, vilket visar att det handlar om att hitta en roll för alla som man är nöjd med.

Det finns två huvudstrategier för att hantera Kontrollfasens makt och revirfrågor. Den ena är att sopa alltihop under mattan, där det sedan ligger och ruttnar, och det andra är att ta i frågorna öppet. Även här finns det två huvudstrategier, att slåss med varandra eller att prata om hur det är för mig själv. Det som Will Shutz kallade för blottläggning.

Öppenhetsfasen

Om en grupp genom öppenhet klarar att hantera dessa svåra frågor på ett öppet sätt kan gruppen gå över i öppenhetsfasen. (rita en båt med fyra gubbar som har huvudena på samma nivå och är grupperade två och två). I den här fasen känner sig alla på samma nivå mentalt. Det finns fortfarande en chef, men rollerna är mycket mer öppna och likställda. Det är med flit som jag har ritat gubbarna två och två. I den här fasen är subgrupperingar inget hot mot gruppen, utan ibland arbetar vissa ihop om någon sakfråga och nästa gång är det några andra. I kontrollfasen är alla subgrupperingar av subversiv natur. I den här fasen är gruppen väldigt uppgiftsorienterad. Det som är viktigt är att gruppen når ett bra resultat. I de andra faserna är gruppen mycket mer relationsinriktad.

Allmänt om FIRO

Man brukar till och med säga att i Tillhörafasen har en grupp ungefär 50 % av sin maximala kapacitet, i Kontrollfasen bara 20 % Medan öppenhetsfasen är det man brukar definiera som en grupps maximala, 100 %, kapacitet.

Det finns ytterligare två viktiga saker att känna till med FIRO.

För det första kan man inte gå direkt från Tillhörafasen till Öppenhetsfasen. Alla grupper måste passera igenom den besvärliga Kontrollfasen. Alla vi människor hoppas alltid på att paradiset ska finnas utan provningar, ”och så levde de lyckiga i alla sina dagar”. Men detta gives oss alltså inte.

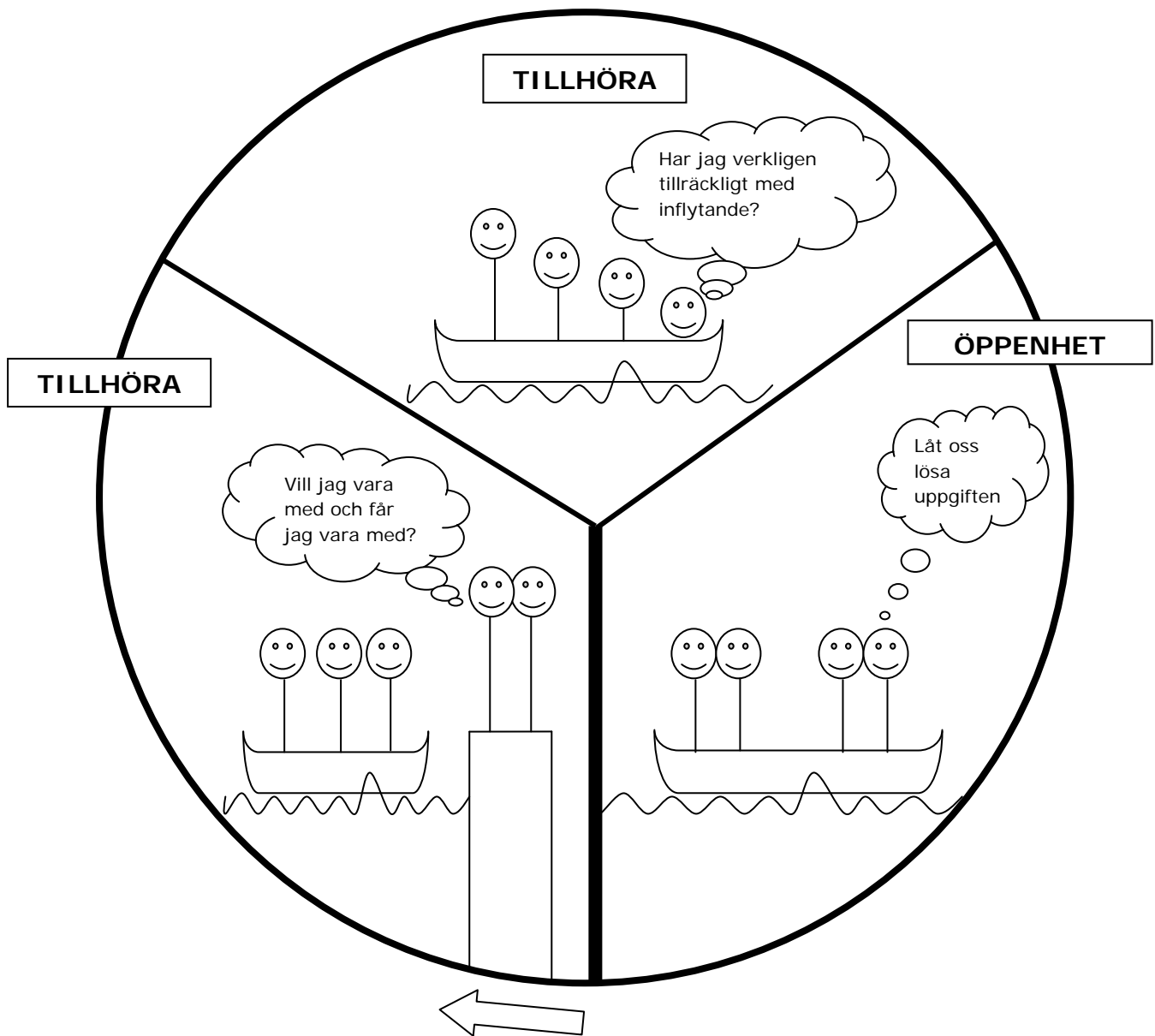
Det andra viktiga är att om man väl når Öppenhetsfasen så kommer det att hända någonting utifrån. Någon börjar, någon slutar, det kommer tuffa besparingar etc. det som händer då är att gruppen kommer att gå motsols. Antingen tillbaka till Kontrollfasen och man börjar ”Äta på varandra”. Eller om situationen är riktigt allvarlig, ända tillbaka till Tillhörafasen där man börjar fundera på att sluta eller på att mobba ut någon annan av gruppens medlemmar. I det läget är Tillhörafasen inte lika trevlig längre, tvärtom kan det vara det värsta läge en grupp kan vara i.

Om läget är sådant att det bara börjar eller slutar någon på ett ganska normalt och odramatiskt sätt så behöver inte Tillhörafasen vara så destruktiv, utan man behöver bara gå igenom alla uppdrag och spelregler med den som börjar, och bekräfta att personen är välkommen.

Överhuvudtaget är rörelsen mellan faserna inte så farlig. Bara gruppen lär sig vad man behöver tänka på i de olika passen. Att hjälpa medlemmarna att svara på frågorna om de vill och får vara med och att hantera revirstriderna genom öppenhet.

FIRO

CORDICON AB

HAGAGATAN 54, 113 47 STOCKHOLM TEL: +46 8 522 300 90 FAX: +46 8 739 01 02 E-MAIL: info@cordicon.se www.cordicon.se